

La funció performativa

Màrius Serra / La Vanguardia

En l'àmbit creatiu, es donen grans amors i grans odis. Aquests dies de sobredosi lalalandística als cinemes detecto una certa sofisticació en la valoració dels musicals: gent que sempre els ha odiat i, en canvi, reconeix que li ha agradat *La La Land*. La setmana passada Joaquín Luna va obrir foc explorant aquesta línia amb dues columnes i ha marcat tendència. He de reconèixer que trontolla la meva sòlida reticència a veure musicals filmats i potser acabaré anant al cinema a lalalanditzar-me. Una cosa semblant m'ha passat amb la segona novel·la de Laurent Binet. Detesto els novel·listes que salpebren les seves obres de ficció amb noms de personatges cèlebres, i en canvi m'he divertit com un honoris causa en època de correcció d'exàmens llegint *La setena funció del llenguatge* (Edicions de 1984). Omplir novel·les de noms il·lustres em sembla un recurs de farsant que posa lluentons a la misèria. Els anglesos anomenen *name-dropping* aquesta execrable activitat de lluïment: deixar caure noms famosos com si fos una crònica de societat. La manera de combinar realitat i ficció de Binet ja m'havia agradat a la primera novel·la que li vaig llegir sobre l'assassinat del líder nazi Reinhard Heydrich: *HHhH* (Edicions de 1984).

Ara, hi torna amb una delirant investigació semiòtica sobre la mort de Roland Barthes en un atropellament quan tornava a la universitat, a París. La mort de Barthes dona peu a una desfilada dels seus coetanis, començant per un sòrdid Michael Foucault i passant per Derrida, Kristeva, Todorov, Althusser, Sartre o Eco. La investigació, a voltes delirant, recau en dos personatges de ficció: el policia Jacques Bayard, que no entén ni un borrall de l'univers referencial dels seus investigats, i el jove professor de semiòtica Simon Herzog, una barreja de Watson i Holmes que pren el paper de traductor del policia. Per la novel·la treuen el nas la majoria de cognoms que figuren a la bibliografia de qualsevol tesi doctoral de l'àmbit semiòtic i Binet es permet un munt de private jokes que, sovint, inciten a creure que n'hi ha més dels que detectes. És una novel·la plena de perles. La principal, motor de tota la trama, és especular que Barthes mor atropellat després de descobrir la setena funció del llenguatge, una mena de funció màgica (o performativa) que s'afegeix a les sis funcions descrites per Jakobson. Aquesta funció performativa es dona quan dir les coses implica fer-les, com per exemple un alcalde que diu "us declaro marit i muller" o el senyor feudal quan deia "et faig cavaller" o quan un jutge diu "us condemno". L'atropellament de Barthes transforma

aquesta troballa en una fita que justifica un retrat hilarant, sovint cruel, de la classe intel·lectual que dominà el pensament europeu durant la segona meitat del segle XX mentre, a Silicon Valley, passaven del dit al fet. En realitat, aquesta setena funció performativa tan màgica es podria resumir en la dita “dit i fet”, que els valencians abarroquen, tot desposseint-la de grandesa, amb el seu precipitat “pensat i fet”.

Màrius Serra. La Vanguardia. 21/1/17